

Levensbeëindiging kinderen 1-12 jaar

FJR 2015/47

Editorial

Begin juni uitte het VN-Kinderrechtencomité zijn zorgen over het Nederlandse euthanasiebeleid. Onder verwijzing naar het 'recht op leven' – art. 6 IVRK – beval het Nederland aan om euthanasie voor personen onder de 18 jaar te verbieden. Het VN-Comité was eerder ook al kritisch op dit punt en roept Nederland opnieuw op om meer inzicht te verschaffen in de werking van de geldende procedures en het toezicht op de praktijk. Iets later in juni publiceerde de Nederlandse Vereniging voor Kindergeneeskunde (NVK) zijn standpunt rondom dilemma's bij levensbeëindiging van kinderen in de leeftijd van 1 tot 12 jaar. De NVK stelt vast dat kinderen vanaf 12 jaar een verzoek tot euthanasie kunnen indienen, waaraan de arts gehoor mag geven indien sprake is van wilsbekwaamheid, en uitzichtloos en ondraaglijk lijden. Ouders moeten instemmen of, indien hun kind 16 of 17 jaar is, betrokken worden (art. 2 Euthanasiewet). Bij kinderen jonger dan 1 jaar kan de arts in bepaalde situaties overgaan tot 'opzettelijke levensbeëindiging' (ook wel actieve levensbeëindiging) mits aan geprotocolleerde zorgvuldigheidseisen is voldaan. Ten aanzien van kinderen tussen de 1 en 12 jaar kan noch worden overgegaan tot euthanasie – 12-minners zijn vanwege art. 2 Euthanasiewet wilsbekwaam – noch tot actieve levensbeëindiging. Niet alleen ervaren kinderartsen deze situatie soms als problematisch, ook acht de NVK dit ongewenst. Volgens de vereniging hebben kinderen tussen de 1-12 recht op een zorgvuldige besluitvorming in situaties waarin sprake is van ernstig en uitzichtloos lijden en palliatieve zorg tekortschiet; thans wordt hun dit recht onthouden. In principe zou volgens de NVK per kind de wilsbekwaamheid beoordeeld moeten worden, waarna kan worden gezien of sprake kan zijn van euthanasie of van actieve levensbeëindiging. Ofschoon de NVK zich gesterkt weet door recent wetenschappelijk onderzoek naar de wilsbekwaamheid van kinderen die meedoen aan medisch wetenschappelijk onderzoek (zie proefschrift I.M. Hein), vindt zij dat eerst meer onderzoek nodig is naar de belangrijkste knelpunten bij de huidige zorg rond het levenseinde bij kinderen tussen 1-12 jaar.

De discussie omtrent levensbeëindiging bij kinderen is in Nederland weer actueel geworden onder invloed van de wijziging van de euthanasiewetgeving in België. Bij onze zuiderburen kan een verzoek tot euthanasie van een 'oordeelsbekwame' minderjarige worden gehonoreerd, zelfs als die onder de 12 jaar is.

Vanuit kinderrechtenperspectief valt best wat te zeggen voor het standpunt van de NVK en is het maar de vraag of een verbod op euthanasie zoals bepleit door het VN-Comité geboden is. Het IVRK staat naar mijn mening niet per se in de weg aan het openstellen van euthanasie voor kinderen onder de twaalf jaar. Het is de vraag of de huidige leeftijdsgrens gerechtvaardigd kan worden, onder meer omdat bij de beoordeling van de wilsbekwaamheid van een kind rekening zou moeten worden gehouden met zijn leeftijd *en rijpheid*. Een categorische uitsluiting van kinderen onder de 12 jaar staat haaks op de idee dat kinderen in toenemende mate in staat moeten worden geacht hun rechten zelfstandig uit te oefenen (art. 5 IVRK – 'evolving capacities'). Gelet op het zeer klein aantal gevallen hoeft een individuele beoordeling van de wilsbekwaamheid bij kinderen onder de 12 ook niet op bezwaren te stuiten. Uiteraard veronderstelt dit wel dat we voldoende weten over de wilsbekwaamheid van kinderen bij levensbeëindigende beslissingen en zal, gelet op de ingrijpende aard van de beslissing, de lat voor de aanname van wilsbekwaamheid zeer hoog moeten liggen. Bovendien moeten procedures voldoende zorgvuldig en transparant zijn. Wat dit laatste punt betreft stellen de aanhoudende verzoeken van het VN-Comité om meer inzicht in de Nederlandse praktijk en de zorgen omtrent het inzicht in en toezicht op de medische praktijk van levensbeëindiging van pasgeborenen (zie Dorscheidt in *NJB* 2015/1001) niet zonder meer gerust.

1 Ton Liefwaard is hoogleraar Kinderrechten aan de Universiteit Leiden en redacteur van FJR.